Број 11. У Новом Саду у петак 17. јануара 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Реформе у Турској.

Турска империја је болесник, коме је мотика једини лек. Али кад мотика учини своје, кад склопи очи овај тешки болесник, онда се тек нижу у недоглед нови заплети, нови замршаји, онда ће из источног да ускрсну безбројна друга, замашнија питања. Турска је Ахилова пета европском миру. Дан њеног пада биће један од најзнаменитијих догађаја у светској историји. Много је народа, много држава заинтересовано у источном путању. А интереси њихови сасвим су противни једни од других. Све и сва се пробало, да се ти различни интереси у склад доведу, али ни једна држава неће ништа да уступи од својих захтева без велике невоље. Мач је, дакле, судија у овој ствари.

Но рат је кисела јабука и ни једна држава није вољна, да је загризе. Не зна ни једна од њих, не ће ли из окршаја изаћи можда сломљених крила? Због тога источно питање задаје толико бриге европској дипломацији. Због тога се то питање, кад год избије на јавност, увек одуговлачи и претрпава.

А из Турске стижу с дана на дан све црњи и гори гласови. Држава претерећена дугом, управне власти деморалисане, чиновници не примају годинама плаћу. Нереди, немири на све све стране. У сред дана убијају подивљали Арнаути пред очима синова старог оца, пред очима браће отимају и каљају, образ сестрама, пљачкају крваву тековину бедне раје, кољу невину одојчад. А власти турске место да бране невине жртве од разузданих Арнаута, оне још стоје у договору с њима и осећају се сретним, што њих остављају на миру ти зликовци. Лепи крајеви Старе Србије и Мађедоније у црно су увијени. По њима сада господаре разбојници и убијце; по њима се сада разлеже плач и кукњава јадне раје. Сузне своје очи упире она у Европу и бапије очајнички за заштиту, за помоћ.

Европске новине су пуне, препуне извештаја о зулумима над незаштићеном рајом Заталасало се јавно мњење.

И дипломате се ускомешале по Европи. Стање у Турској се већ не може дуже подносити. Али она не сме пропасти; источно питање се не сме сад решавати, оно се мора — забашурити. Да то постигну, надише Турској, да уведе реформе.

Стара песма! Колико се већ пута пробало то средство и ево се опет проба. Хоће. да даду живота трулом пању! Траже, да Арнаути буду покорни властима, а власти саме стрепе од њих. Траже од Турске, да уведе још чиновника, а ни старе није платила. Хоће да истерују уредно порезу од раје, а у ње већ ништа нема до голе душе.

Знају европски политичари, да то не може бити. Али дипломација мора поштопото скинути с дневног реда источно питање. Мора сакрити патње рајине, да одврати пажњу Европе од њих. Мора наћи излаза, да отклони — рат.

На место извештаја о зулумима арнаутским, долазиће од сад у новинама о уважењу реформама. Уважење њихово трајаће месецима, можда и годинама, а дотле ће искрснути какав нови заплет, мање важан, али који ће бацити у заборав турске прилике. Тиме је циљ постигнут. Источно питање ће се скинути с дневног реда.

Тако, ето, рачуна европска дипломација.

А шта ти велиш, напаћени Старосрби јанче? Шта ти кажеш сиротна, јадна рајо српска? Земља ј' тврда, а небо високо.

Најзад било је већ много помрешених рачуна, па их може бити и сад. **Антијарес.**

Народни покрет.

Наше црквене општине.

Земун, 15. јануара.

Ово што раде наши калуђери и патријарх Георгије против закључака мајског сабора — страшно је. Ту у човеку мора да уздрхће сваки живац и да му прекипи.

Питамо: — Јел овога још игде било? Овде рове бестидно против наших автономних уредаба, против будућности народне. Манастарска добра су већ и краљевским рескриптом призната као народна црквена добра, и управа манастира иде под администрацију народних фондова.

Оно што захтевају калуђери и патријарх Георгије на белом дану, то је калуђерска управа без контроле, то је управ — грабеж.

Па могу ли наше општине ово мирно отрпети, без гласа и крета?! — Ми смо овде решили да тражимо у нашој црквеној општини сазив ванредне главне скупштине, у којој ћемо заузети положај... Ми гледати ово не можемо, да нам се не каже, да смо равнодушни према народној будућности.

Нови Сад, 16. јануара.

Неколицина угледних скупштинара новосадских упутила је на председника наше црквено-школске општине г. Перу Попадића оваки допис.

„Потписани скупштинари и одборници моле славно председништво, да у могуће најкраћем року сазове црквени одбор, који би на основу високог краљевског рескрипта од 10 августа год. 1868. тачки II. Б. §. 21. сазвао ванредну главну скупштину са овим дневним редом:

1.) Ровења наших манастирских калуђера и црквене поглавице против закључака мајског сабора и наш положај према томе.

2.) Повереница мајском сабору.

Разлози којима поткрепљујемо ову нашу молбу и сувише су јасни. У питању су драгоцена начела наше автономије, у питању приходи манастирских имања, која су народна црквена добра и наша општина не може према томе остати равнодушна.“

Г. П. Попадић изјавио је, да ће сутра ујутру сазвати црк. одбор у овој ствари.

— Тврдо смо уверени, да ће се све наше свесне општине неодложно придружити овом покрету исто учинити што и Земунска и новосадска општина.

Сазив митрополијског збора.

Из Темишвара покренуто је питање, да се у најскоријем времену сазове митрополијски збор, који би заузео положај према нечувеној агитацији наших манастирских

ПОДЛИСТАК.

ЖИВОТИЊСКИ ГОВОР*).

Преимућство човечије над животињом лежи и у његовом потпуном савршеном говору. Но утврђено је да и животиње имају свој говор, и ако је овај далеко заостао иза човечијег говора.

Престава сваке ствари у нашој свести изазива гласан изражај мисли т. ј. реч, говор и обратно. Исто тако и код животиња има свезе између гласа и преставе. Наравно у несавршенијем, простијем облику.

Извор једне појаве лежи у опасци наших чула. У свести нашој су те опаске подвргнуте брижљивом испиту, раздељене су тако, да оне сличне увек заједно долазе. На тај начин упознајемо опште особине ствари и ствара се у нама појам о њима. Код животиња није тако. И код њих чула примају утиске, али нема духа, који ће их средити и сложити у појам. За доказ томе ево један познат пример. Крава стане изненађено пред врати своје штале и блене, јер су стара врата замењена новим. Та нова врата постала су за краву неки нов непознат појам. А дечак кад их угледа, одмах виче: Гле нова врата. Схватио је промену ствари.

Но да се животиње споразумевају и међусобом у опште, има доста доказа. Узмимо само мраве. Изнећемо само оно што је наука о њима утврдила. Живе заједнички у засебним самосталним групама. Ту познају једна другу, а сваког непозваног насртљивца убијају. Тешко оном мраву, који из своје друштвене заједнице залута у другу. Њихови домови су права вештачка здања, на више спратова. Засебна оделења постоје за комору с храном, за стан матичин, за одгајање порода и т. д. Граде нарочите путеве, мостове и тунеле. Има их мужјака, женки и радне класе, код развијених врста њихових (термита у Азији и Африци постоје и војници). Као и код људи постоји и код њих начело поделе рада. О једној врсти америчанских мрави тврде, да не скупљају само семе, већ да га сеју и зрео усев жању. Утврђено је да мрави воде ратове и пљачкашке испаде. Отимају јаја. А њихов пород употребљују за робове. Ови онда целог живота свог раде као робови за своје господаре. Да се овакав друштвени, управо државни живот не може водити без опћења, то се већ давно упознало. И научари су испитивањем утврдили да ту највећу улогу играју пипци. Видело се, да се мрави тако споразумевају, што стану једно према другом и својим пипцима једно друго живо ударају по глави.

И заједнички друштвени живот чела је јако сличан мравијем. Та ко се не диви оном дивном поретку у кошници, оној јединственој подели рада, оним спољним борбама и унутарњим револуцијама. Утврдило се приликом смрти матице, да се чеде овако споразумевају. Једна чела лети према другој и додирне је својим пипцима ова друга чела на исти начин додирне трећу, трећа четврту, док све не сазнају оно, што се догодило.

И код птица је доказано, да се споразумевају. Изнећемо неколико доказаних примера. Један гавран ухватио је једног дана рибу и спустио се с њоме на један вис да је прождере. У том је долетио однекуда јастреб, отео гаврану доручак и овај је одмах одлетео. Још јастреб свој доручак није ни свршио, кад је долетело читаво јато гавранова и опколело јастреба. И за тили часак од стотине бесних кљунова погођен, јастреб се мртав стропоштао. Гавран је дакле известио своју браћу о нападају јастребовом и довео их тамо. Оваких примера има ваздан.

Колико се често у животу виђа, да се одједном силна чета једне врсте птица (рода, гаврана, кобаца итд.) уз велику ларму скупи на једно усамљено место. И кад већ престану нове чете долазити, наступи међу тим силним птицама од једном тишина. Само поједине од њих наизменце одају по неки јасан глас. И од једном са ужасном дреком све се оне устреме на једног или више браћа својих и убију их ударцима кљуна. За тим опет поред ужасне дреке одлете у разне правце.

Све то доказује не сумњиво да ове животиње међусобно опште и да се разумевају.

Често се видело, како н. пр. вране, совуљаге и копци живе у добром пријатељству. Доказ да се и ове разне врсте међу собом разуму.

Међу сисавцима су у првом реду мајмуни,

*) По Павлу Тукшу.

калуђера и поглавице против закључака мајског сабора.

О овоме теку живо преговори и надамо се, да ће се још у току ове недеље одлучити где да буде збор и да ће бити обнародован позив.

Наши калуђери и њихово ровење.

„Браник“ о депутацији.

„Браник“ доноси у свом најновијем броју, како су „настојатељи српских манастира учинили фронт против мајског сабора, на к м су радикални говорници одреда грдили све калуђере без разлике“ За тим говори да је била депутација код министра председника, да га моли да нађе начин да се познати закључак мајског сабора измени.

За тим „Браник“ вели од речи до речи ово:

„Шта је „мајски“ сабор хтео да постигне својим неумесним закључком у погледу манастирских добара. Радикалска већина на том сабору, из чије је мудре главе и изишла та мисао, хтела је да се радикали дочепају манастирских добара, да они издају манастирску земљу под аренду, а већ може се мислити како би браћа радикали ту „праведни“ били, како би они ту лепо знали, да своје „жедне напоје, а гладне нахране“. Но „мајски“ сабор је тим својим неумесним и бесмисленим закључком само једва дочеканог повода дао калуђерима да траже интервенцију мађарске владе у наше автономне послове. Та влада једва чека да се умеша у наше автономне ствари! Она и сама тражи за то повода, а како ће тек радо то учинити, кад је сами Срби за то моле!“

Дакле „Браник“ вели и опет, да су радикали хтели саборским закључком „да се дочепају манастирских добара“. И да би радикали, ако се потврди тај закључак мајског сабора, умели „да своје жедне напоје и гладне нахране“.

Овако пише „врли српски родољуб, др. Полит“. То треба да се забележи. Др. Полит зна, да су пре 30 и више година назадњаци и калуђери овако денунцирали дра Милетића и народну слободоумну странку, па су успели. И он се држи тог старог и опробаног рецепта. На част и њему и његовој странци, која је данас тако „одушевљена“ новим ступањем дра Полита у нашу јавну борбу.

„Нови Србобран“ о калуђерској депутацији.

„Нови Србобран“ у свом најновијем броју доноси ове редове:

„Дакле истина је. Кад смо у нашем листу донели чланак „Трзавице у нашој народно црквеној автономији“, већ се био пронео глас, да се настојатељи манастирски спремају у Пешту И ако смо се на њ' обазрели ми томе гласу нисмо хтели веровати, управо било нам је тешко да му поверујемо“.

За тим говори о члановима калуђерске депутације, и о том, да су се огрешили о правна начела. Па наставља:

„Но г. г. настојатељи нису се огрешили само о правна начела, црквено становиште, историјом освештано искуство, него су мимоилазећи своју претпостављену власт, св. архијерејски синод, и утецајући се мађарском министру председнику, учинили кажњиво дело; и ми, осуђујући најоштрије тај поступак, позивамо св. архијерејски синод, да — ако неће да се идентификује са г. г. настојатељима, преузимајући на себе одговорност за тај саблажњив чин — поступи с њима по закону“.

Ми не би имали ништа против тога, само би на то канда и сувише дуго чекали, а вероватно не би живи дочекали То суђење би требао да метне на дневни ред синода — патријарх Бранковић. Ми смо одлучно за то, да проговоре наше црквене општине и митрополијски збор, а држимо да ће се и „Нови Србобран“ с тим сложити.

У »славу« Милетићеву.

Сваке године на св. Саву приређује „Матица Српска“ свечану седницу у почаст српских књижевника. Ове је године посветила „Матица Српска“ свечану седницу др. Светозару Милетићу, који је радио на „Летопису“ „Матице Српске“ и био њен потпредседник и члан књижевног оделења. . .

„Свечани говор“ беседио је секретар „Матице Српске“ др. Милан Савић Он је тим својим говором изазвао нову бруку у „Матици Српској“. О овоме се данас много говори по Новом Саду, и велико је огорчење код свију оних, који имају срца и памети.

Кад се о нечијем раду говори на свечаној седници, па још после смрти његове, увек се обухвати цео живот слављеника. Др. М. Савић, говорио је о животу и раду др. Милетића само до његове 30. године. . . Тога још никад није било.

Може се рећи, да је рад др. Светозара Милетића био поглавито политички, па није изгледало „згодно“, да се говори о томе у „Матици“, која није политичко друштво.

Но ми се сећамо, да се додиривао политички рад др. Јована Суботића, па чак и Јоксимовића, бившег уредника „Браника“. Но ако је то код Милетића сметало, онда није требало у опште говорити о њему. А нарочито се није смело говорити онако, како је говорено.

Др. Милан Савић читао је поглавито нека писма, која је писао др. Светозар Милетић из доба свога ђаковања др Јовану Хаџићу Светићу. Он му се у тим писмима захваљивао на припомоћи, па онда говори у њима о испитима. Говорник је износио, како се Милетић позавадио са Бранком Радичевићем, и како није пристао одмах уз Вуков правопис. Па га сумњичи, да је Милетић то учинио сигурно из захвалности према свом добротвору Хаџић-Светићу, јер је Хаџић-Светић био противник Вуков.

Говорити на свечаној седници овакве и сличне ствари о Милетићу, то је већ последње. Сећам се какву је буру изазвало у немачкој штампи, кад је Филип Бекер написао животопис Ласалов, па износио којекакве ситнице и глупости. Али оно бар није било у свечаној седници.

Да „лепше испадне“ обратио се др. Савић дру Политу и искао и од њега податке. А др. Полит је забележио као најглавније, како је Милетић стојао према музици, као да је био Милетић — „капелмајстер“.

Но да! Цела је ствар у томе, што господа либерали нису могли да изнесу у светлој боји ни Змаја ни Милетића и никога, јер шта би др. Полит и другови, ако се н. пр. Змај и Милетић уздигну.

Либерали, кад говоре у „Матици“ на свечаним седницама, увек гледају да позабаве своје и да им даду прилике, да се мало подсмехну и разоноде. То је данас постала главна цел свечаних седница „Матице Српске“. Добро је да се ово зна.

На крају да споменем једну пригодицу, којој сам присуствовао.

Пре но што ће почети гимназијска, светосавска беседа, пришао је г. Антоније Хаџић, председник „Матице Српске“ гђи Томићки и рекао, да му је жао што није после подне дошла на свечану седницу „Матице Српске“, он је насигурно очекивао да ће доћи.

Гђа Томићка му је одговорила ово: — „Нисам хтела да дођем у онако жалостан положај, као чика Корнел Јовановић пре три године.

— Како? Не разумем, рече г. Хаџић.

— Па ваљда се сећате, кад је пре три године била у „Матици“ свечана седница у част Змајеву. Корнел Јовановић је дошао да присуствује прослави свога брата. Метнуше га у прву клупу, и он је био „сретан“ да слуша увреде и исмевања свога брата. Ја нисам хтела да ми се слично догоди . . . Ја сам добро познавала наше либерале и њихово расположење према мом оцу и нисам се преварила.

На жалост, сасвим је тако!

Политички преглед.

Угарски сабор. У последњој седници саборској подастрти су предлози о поравнању. Подељени су у 5 тачака. 1.) је автономна царинска тарифа. 2.) Царински и трговачки уговори и т. д.

У ствари војних предлога изјавила су оба министра домобранства угарски и аустријски, да ће испустити из целог законског предлога одређења ерзац-резервиста ако то обранбени одбор затражи.

Рат са Венецуелом. Најновији гласови јављају, да је американском посланику Бовељу, као опономоћенику венецуланском, пошло за руком, да доведе до споразума у сукобу за Венецуелом. Из Марока јављају, да ће данас у четвртак престати блокада венецуеланске обале. Буенојајрешке банке понудиле су венецуеланској влади новаца да изравна захтеве немачке, енглеске и талијанске.

Вести из места и са стране.

У Шајкашкој у изгледу нов избор.

Како горњи листови јављају Шајкашка ће опет бити тако сретна, да обави поново избор за земаљског посланика. Као што је познато при недавнашњом нападном избору, пошто је дотадањи посланик Стева Зака захвалио на мандату, победио је Стева Јовановић са већином од 53 гласа. У мањини је остао Мила Милосављевић. Против тог избора су Тодор Иванов и другови, бирачи Миле Милосављевића поднели курији тужбу. Будимпештански листови веле да су у тужби наведене многе и основане незаконитости. Доказује се како је изборни председник, а и повереници Ст. Јовановића насилно и незаконито одбили од гласања многе праве бираче. Доказује даље на преко 300 случаја подмићивања, чашћења и појења. И како веле будимпештански листови, може се сад већ рећи да ће у Шајкашкој доћи до новог избора. — Ми смо о изборима за државни сабор писали доста и изнели наше становиште. А и сада се најбоље посведочило, колико смо имали право. Јер ето како се извађају хваљени чисти избори и шта се све ради. И то не треба заборавити да се све ово ради у изборној борби између две присталице владине странке. А шта би тек било да је у питању народносни кандидат. Заиста потпуно оправдано, да се под данаш-

---

нарочито американски и африкански, који под управом једног вође или поглавице живе строго заједничким друштвеним животом. Доказало се, како је вођа њихов неминовни господар и заповести његовој свако се покорава без поговора. Његова је опет дужност да пази и закриљује друштво. Тако н. пр. вођа одводи брижљиво друштво на посејану њиву. Мумла ли потпуно, то је знак, да опасности нема. Дрхтајући глас значи да сигурност није највећа. Нарочито мирно мумлање његово даје знак, да друштво отпочне плачку. Одјекне ли његов испрекидан глас, цело друштво у дивљем бегству бега натраг у шуму.

А који од нас није приметио и разне гласове у наших домаћих животиња. И свако дете зна да псето разно исказује свој бол, бес, наклоност, радост итд. друкчије лаје кад јавља странца, а другчије зове господара, другчије лаје кад је љутит а другчије кад је весео, другчије опет кад се са другим псима игра, а друкчије кад се свађа с њима, другчије кад тражи да једе и да пије итд. Па тако је мање ил више и код мачке, живине, говеди итд.

У новије време доказало се да и рибе имају свој начин да опште међу собом и да се споразуму.

Могло би се о овоме свему још доста писати, но доста је и ово, па да се свако увери о томе, да и животиње имају свој говор и свој начин разумевања. Природа је дала и њима то средство, да се могу одржати у борби за самоодржање. Истина једнаком мером није мерила већ коме мање а коме више, према његовом опредељењу.

Миле.

њим околностима и приликама у те изборе не упуштамо.

Нова војна застава у заједничкој војсци.

Већ од дужег времена утврђено је да се промени војна застава аустро-угарске заједничке војске у том правцу, да и знаци Угарске земље буду на њој обележени. Сад како јављају решено је то питање и владару је већ подастрт нацрт те заставе. Та нова застава овако би изгледала. Државна застава имала би боје Хабсбуршког дома. Једна страна имала би грбове Аустрије и њених земаља, груписане око двоглавог орла. На другој страни била би слика св. Марије испод слике би два анђела са сваке стране по један, држали према слици грб Угарске и њених земаља. Један део ове стране заставине био би у мађарској народној боји. А на првој био би један део у аустријској боји. Како би на тај начин свака страна искључиво заступала грбове и боје сваког дела монархије одељено, то у меродавним круговима држе, да би тиме згодно била испољена самосталност и независност оба дела монархије. А тиме би се у будуће уклонили извесни неспоразуми.

Нова српска земљорадничка задруга.

Основана је српска земљорадничка задруга у Врепцу (удружење са неограниченом одговорношћу).

Беседа.

Српска народна читаоница ва Удбини приређује дне 19. јануара (1. фебруара) 1903. у просторијама основне школе „светосавску беседу“. Чист приход намењен је у корист украшења новосаграђене српско-православне цркве на Удбини.

Кретање Српства у Новом Саду у 1902 години.

У Новом Саду рођено је у 1902. години свега 322 српске деце. Венчана су 94 брачна пара. Умрло је свега 286. Више је дакле рођено но умрло 36. Прешле су у православље 4 женске. У другом броју изнећемо опширнију таблицу, какав је био напредак ил назадак у појединим парохијама новосадским. За сад само износимо, да је напредан у св. саборној цркви односно парохији са 3 душе, у ченејској са 37, а у Николајевској са 12. Здравствено је дакле стање на Ченеју најбоље.

† Јефта Радојев.

Пишу нам из Баранде: „Лицем на св. Богојављење саранисмо овде честитог домаћина старину деда Јефту Радојева дугогодишњег подпредседника овдашње црк. општине. Овај 79-то годишњи покојник јако се истицао бурне 48. и 49. године. Какав је био покојник као војник, сведоче речи мајора Паје Путника у „мало измена и допуна“ где вели, да приликом једног опасног извиђаја, кад му је остављено на вољу да узме „1 вод, или 5—6 момака или само 2 момка“ по речима његовим: „и ако ми се сотња састојала из старих граничарских српских војника, прекаљених у доста бојева и битака, изабрах двојицу од најбољих: каплара Дину Витолу и редова Стевана место: Јефте Радојева, обојицу из Баранде“. Стари се деда Јефта живо сећао и овог догађаја као и многих других и слаткоречиво је знао причати о тадашњем бурном времену, да га могаше свако жедан—гладан слушати. И у доцнијим временима увек је деда био где је најтеже. Лака му црна земља!“

Начелник у саламури.

Пишу нам из Јамене: „Ми смо још лане месеца јула писали у нашој „Застави“ о нашем начелнику Павлу Иконићу и да смо се због његових недела притужили кр. жупанијској области у Вуковару, те смо се с правом надали, да ће га жупанијска област са начелничке столице скинути. Но све наше тужбе биле су узалуд, јер га је жупанијска област пронашла правим, а нас је тужитеље осудила на снашање истражних трошкова. Ево шта је урадио пред нову сад годину. Ми правоужитници у бившој граници добијамо у Митровачкој солари душевну, лимитну сол, шест килограма на сваку душу, а наш начелник Павле Иконић лаком као и увек, ма да само он и његова баба у кући живе, покупи у општине цедуље неколицине овдашњих житеља, оде у Митровицу и донесе себи место 12 килограма што му припада 150—200 килограма туђе соли. Чим су за то људи дознали, поврвише општинској кући и затражише своје цедуље. Кад неки људи недобише своје дозначнице, они одоше незадовољни кући, а неки га богме и тужише кр. финанцијалном равнатељству и жупанији у Вуковар, те сад очекујемо шта ће даље бити. Но неседи ни Павле Иконић на миру. Он је нашао себи једног форишицу Машу Радака, те овај разноси со појединим тужитељима, те је неки примају, а неки не. Неки примају со, али се изговарају, да немају онога часа новаца да је исплате, но Маша им одговара „само ви примите со, деда Павле је добар, он ће већ вас причекати.“ И тако су неки наши људи дошли јефтино до соли, и сад се питамо, да ли ће та со јефтино стати и нашег начелника Павла Иконића, и да ли он тако усољен и осољен, насољен и пресољен може и на даље бити начелником у овој општини или не. Још из далека кад пролазимо поред нашег на жалост начелника сав нам заудара на со, и изгледа као она усољена морска риба у бурету, што је овдашњи трговац и општински одборник Чива Песинг продаје ка комад. Чудимо се само, како господа код жупанијске области у Вуковару и она код котарске области у Шиду могу да трпе тако пресланог начелника. Но неки веле, да ће нашег начелника из саламуре у којој усољен лежи извадити и опрати, пропрати и изапрати наш општински бележник. — Држимо да му неће испасти за руком ван да и сам постане преслан... Ако мора бити бићемо јаснији.“

Прослава св Саве у српској земљорадничкој задрузи.

Пишу нам из Ст. Шова: Наша српска земљорадничка задруга прославила је на свечан начин свог патрона св. Саву. Прослава је текла овим редом. Освећен је задругарски дом, резан је колач, дељено кољиво. Претресана су за тим разна задружна питања. Појане су црквене песме декламовало се и певале српске народне песме. Осим задружних чланова било је много српског грађанства на овој задружној прослави.

Спречена светосавска прослава.

Пишу нам из Загреба: Ове године неможемо да одржимо светосавске беседе јер нам ни једно овдашње друштво ни по скупе новце неда ни једне овдашње дворане где би се могла беседа одржати. Исто тако нису могли овдашњи Срби адвокати — имамо их четири — заступати и бранити „Србобран“ и српску штампарију код овдашњег суда, већ је изишао Чивут Хинковић као бранилац „Србобрана“ пред суд. По томе можете просудити и сву осталу ситуацију овде. Не може друкчије ни бити, кад су за јесењашње догађаје г. г. Кухен Хедервари и Чивут Јозеф Франк у сабору сву одговорност на себе примили, а они су данас једини господари у Загребу и у земљи, они раде заједно руку под руку.

Мало шале.

У овим озбиљним временима може се човек сит расмејати, читајући како, и шта све пишу хрватске новине о нама Србима, који смо им до сада и на народном и политичком пољу били свугде и у Троједнници, и у Далмацији, од врло велике користи, о чему, ми нећемо сада да расправљамо. Од свију тих гласила „одликује“ се у најбезобзирнијем и најподлијем нападају на све оно што је Србину немило и свето Франков лист „Хрватско Право.“ Мићемо од времена на време донашати по који стручак тог „мирисавог цвећа,“ да се наши читаоци мало — позабаве и разоноде. Тако „Х. П.“ под звучним насловом: „Влашка раздиоба босанских штипендија“ хоће својим наивним читаоцима да натовари да поверују и у то — да г. Калаји и његове „леве и десне руке“ код министарства у Бечу баш „страшно протежирају,“ и то никог другог већ „грчко-источњаке (т. ј. нас сироте Србе) при делењу тих штипендија вели се ту, да дотични „референт стоји у свези са влашким ђацима,“ да је он Србин па томе додаје: „буди Бог с нама,“ — да у крешеву (Босна) нема „ни ђавољег Влаха.“ Говори даље о „влашком осведочењу“ референтовом, о „егиди великовлаха (референта), и т. д. Затим доноси засебну белешку под насловом: „Светосавски беседани у неприлици,“ коју ћемо, ево, у целости приопћити:

„Загребачки грчко источњаци знали су сваких поклада приређивати такозвану светосавску беседу, где су се право српски забављали. При тим нису пазили на прави такт па им је наш гласбени завод за летос одказао гостољубље, осим под неким уветима, на које грчко-источњаци не хтедоше пристати. По том се грчко-источњаци бадава огледаше за којом другом двораном у Загребу, јер ју ни једно од друштава није хтело одступити. Тако ће ових поклада загребачки грчко-источњаци остати без своје беседе, па то већ и јавно прогласише.

Шта спремају »архимандриторке« ?

После калуђерског збора у манастиру Крушедолу, био је сад на св. Саву збор наших »калуђерица« у истом манастиру. Збор је сазвала звезда манастира Крушедола — Фина.

Искупиле су се: »милостиве«, па куварице, паракуварице, праље, лебаркиње, мајуркиње и ина различија.

Да кажете, да отац Анатолије баш онако здраво и из све душе своје мрзи женски спол, не би било истина. Ал баш оволико женскиња на гомили, то је већ и њему мало много. Та има их више но ма које јутро на земунској пијаци.

Отац Анатолије хукну, погледа, на Фину, ал кад је виде онако одлучну и ратоборну, покупи се, па у Карловце на беседу.

Међутим је збор отпочео. Хуји, бруји, струји, а из оне опште вике само се издвајају речи: — Хоћемо и ми у депутацију! Једва у добри час дође прекрасна Ана до речи: Та ваљда смо и ми кршгене? каже, и ако нисмо све православне. И немојте за Бога у српском православном манастиру градити чивутско вечерње!

Када се мало стиша, узеће Фина реч: — Ево погледајте унаоколо и видите какве смо се направиле од мајског сабора... (Вичу: Гром га потр'о!) Све је то од силне бриге А шта ће бити ако овако устраје?! Све ми знамо како се одевала сека Марија. А од мајског сабора, мора да носи по три месеца један шешир. И питајте: кад јој је купио отац намесник нову хаљину... И не памти.

Ови наши сви нешто штеде и вуку на страну, јер веле: ако дође да се удеси контрола и да се издаје манастирска земља под аренду, онда је боље бити и какав доктор или судија, него калуђер.

Видиш те мудрице на мајском сабору. Подигли архимандритима плату на 1200 форинти па казали: Имате стан, храну, каруца, све што вам треба и још 1200 форинти годишње. Ал ко од сад дирне у манастирско, да му буде као и сваком другом лопову. И било би то доста, да су наши »многовозљубљени оци« сами. Али смо и ми ту, а ту су хвала Богу и толика дечица. Треба то све оденути, школовати, удомити па оставити мало и на страну... И не може да буде код нас у свему као код другог света. Јер има н. пр. каруца у манастиру. Ал ми опет за то морамо да плаћамо фијакере, јер чим седне ма која у манастирска каруца, одмах виче и онај последњи сељак: То је »саблазан«! (Вичу: Саблазан им одгризла нос!) И зар ми можемо све живети по манастирима, па да будемо на једној трпези, што би било јефтиније? Не можемо! А и оне, које живе по манастирима, морају да плаћају за децу на другој страни. Јер би иначе чак и Гавра бојтар викао: да обесвећујемо манастире, и да нису наше српске свете задужбине зато ту, да се на зидовима њиховима суше дечије пелене. Дакле се на овој плати никако не може, ако се буду издавале манастирске земље под аренду и уведе се контрола... Зато да решимо шта ћемо и како ћемо...

Говориле су и друге и после свечаног јаузна решиле су ово:

I. Калуђери ће се великодушно одрећи свake плате. Хоће да покажу, како су чисти и некористољубиви. Ал да се манастирска земља не издаје под аренду, него остави под њихову управу.

II. Бирају дра Полита за свог фишкала. Он је њима данас и отац и мајка, заштитник и бранитељ и у њему им је сва нада.

III. Проглашују »Браник« за свој орган.

IV. Либералној странци и њеном управном одбору изјављују неограничено поверење и привреност.

V. Бира се депутација, да оде дру Политу, умоли га за даљу потпору и достави му све ове закључке.

Кад је дошло до избора, изабране су за четир »депутирке«, четир »архимандриторке«.

Депутација »архимандриторка« креће се дру Политу ово дана. Ми ћемо свакојако јавити како је прошла ова депутација код дичног вође либералне странке.

Брзојави „Застави.“

Стигли 16. јануара.

Развод брака саксонске наследнице престола.

Дражђани. Нарочито састављени суд отпочео је јуче расправу у бракоразводној ствари саксонске наследнице престола надвојвоткиње Луизе. Седнице су тајне, а рас-

права је одгођена и наставиће се тек 11 фебруара по римском.

Војни предлози у аустријском сабору.

Беч. Сабор је упутио војне предлоге саборском обранбеном одбору.

Угарски сабор.

Будимпешта. Продужена је расправа о обранбеном предлогу. Кошутовац Комјати тужи се да је поравнање од 1867. г. уништило самосталност угарске војске. Народну војску сматра за најјачу одбрану земље. Заједничка војска је туђа са свима својим установама. Грех би дакле био да Угарска приноси жртве сама против себе. Не познаје закон о немачкој команди. Одбија предлог.

Трговина.

БЕЧ, 27. јан. 1902. по р. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 12630 к., дошло је 5361 к. млађе врсте, 6499 к угојених мађ. соја. — Свега 11860 к. дотерано.

Трговина је била трома.

Продавало се:

Поима роба 114—116 пот. изнимно 117 пот.
Средња „ 106—110 „
Лакша „ 98—102 „
Сремска „ 106—108 „
Назимад „ 70— 88 „

Цена је сланини 128—132 кр.
„ „ масти 133—140 кр. Све од 100 кгр

*

Званичне белешке будимпештанске берзе.
15. (28.) јануара.

Поред слабе понуде и слабе прође цена је пала. Предато је 8.000 метарских центи.

Пшеница банатска, нова, каквоћа по хектолитру од 76 до 82 цене од 50 килограма од 7 кр. 80 пот. до 8 кр. 25 п. потиска нова, каквоћа по хектолитру од 78 до 82 цена од 50 килограма од 8 кр. 15 пот. до 8 кр. 45 п. пештанска, нова, каквоћа по хект. од 79 до 80 цена о. 50 килограма од 7 кр. 90 пот. до 8 кр. 40 п.; бачка каки. по хкл. од 76 до 78, цена од 50 кр. од 7 кр. 85 п до 8 кр. 25 п. Све на три месеца.

Раж, нова цена од 50 кгр. од 6 кр. 50 п. до 6 кр. 80 п

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 50 п. до 5 кр. 85 п

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. 51 пот. до 5 кр. 50 п.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од — кр. — п. до — кр. — п.

Репица, цена од 50 кгр. од 10 кр. — пот. до 10 кр. 50 пот.

Проја, од 5 кр. 75 п. до 6 кр. — п.

Маст, 50 кгр. 71 кр. — п. до 71 кр. 50 п.

Сланина, 50 кгр. 60 кр. — п. до 60 к. 50 п.; сушена 62 кр. — пот. до 62 кр. 50 п.

Свиње, свега дотерано и од јуче остало 981 комада. Продано 916. Цена скаче. Тешки продани од 122—124 потура средњи 125—126 потуре, лакши 124—125 потура.

Шљиве, босанске 50 кгр. од 14 кр. 50 п. до 19 кр. 75 п.; славонски пекмез 50 кгр. 17 кр. 50 п. до 18 кр. — п. српски пекмез 15 кр. 50 п. до 16 кр. — п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 33 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 08 п
Угарска златна рента (од 100 круна)	121 кр. 15 п
Угарска крунска рента	99 кр. 80 п
Аустријска златна рента	121 кр. 25 п
Немачке државне марке (од 100 мар.)	117 кр. 15 п
10 фунти стер. (немачки курс у Лондону)	239 кр. 95 п

Терминска продаја (шлусови).

Жито за април 1903.	7·64 7·65
Раж за април 1903.	6·64—6·65
Зоб за април 1903.	6·12—6·14
Кукуруз за мај 1903.	5·89 5·90

✝

Нигда непрежаљеној нашој матери, односно свекрви и мајци

Софији Јефтић

рођ. Иванчевић

приређујемо у суботу 18. (31.) јануара 1903. год. у 11 сати пре подне

шестонедељни парастос

у св. саборној цркви. Молимо све пријатеље и познанике да изволе овој тужној свечаности присуствовати.

У Н. Саду 15. (28.) јануара 1903.

У име ожалошћене породице
Мита Јефтић.

58

!! КАВА !!

НАЈБОЉА, НАЈФИНИЈА ДОБИЋА СЕ ЈЕДИНО КОД ПОДУЗЕЋА ЗА УВОЗ КАВЕ

„АДРИЈА“

ВЛАСНИК ФИРМЕ Н. КРИСТА

VIA PARALELLA 14. **ФИЈУМА** VIA PARALELLA 14.

ИЗВОД ИЗ ЦЕНОВНИКА:

Куба кава 1 клгр.	Кр.	3·—
Куба бирана 1 клгр.	„	3·60
Куба перла 1 клгр.	„	3·60
Златна Јава 1 клгр.	„	3·10
Цејлон врло фина 1 кл.	„	3·60
Цејлон перл. снажна 1 кл.	„	3·60
Порторико 1 клгр.	„	3·—

Најмање 5 кила у 1 пакет.

Франко без трошка. У 1 пакет може се и више врсти сложити.

Које се не допада измењујемо!

Теја. Мандарин караван ¼ кр. К 2·80
Цејлон ¼ кр. К 2·90
Кардбад. меланж ¼ кр. К 5·—

Уз 1 пакет кафе може се и ¼ кгр. теја упаковати.

Домовник друге робе, као разних вина, рума, чоколаде, јужног воћа, зејтина, пиринча и т. д. шаљемо на захтевање *франко и бадава.* — За наруџбе моли

ПОДУЗЕЋЕ ЗА УВОЗ КАВЕ
„АДРИЈА“
ФИЈУМА.

12—20 868 Пошт. сандук 14.

ПОЗИВ.

ПРВА КОВИЉСКА ШТЕДИОНИЦА

деоничарско друштво у Ковиљу

држаће у недељу, 9. (22.) фебруара 1903. године у 2 сата после подне у новој дворани горњо-ковиљске школе своју

РЕДОВНУ
VI. ГОДИШЊУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

на коју се п. г. деоничари учтиво позивају.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Извештај управе и надзорног одбора о раду »Штедионице« у години 1902. и предлог за поделу чистог добитка.
2. Извештај надзорног одбора и предлог за давање опроснице управи на рачуне од године 1902.
3. Избор управе.
4. Избор надзорног одбора.
5. Претресање предлога, који су од стране деоничара према наређењу 24. §. основних правила у прописаном року поднесени.
6. Избор 2 члана за оверовљење скупштинског записника.

УПРАВА.

Извод из основних правила. §. 27.: „У главној скупштини имају право гласа лично или по опуномоћеницима они деоничари, који своје деонице 8 дана пред главну скупштину код управе депонују.“ §. 28. „Они деоничари, који су мање од три месеца поседници деоница, немају гласа на главној скупштини.“

VI. РАЧУН БИЛАНЦИЈЕ
ПРВЕ КОВИЉСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ
ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА
за годину 1902.

РАЧУН БИЛАНЦИЈЕ.

ИМАЊЕ.	круна	пот.	Д У Г.		круна	пот.
Готовина у благајници — —	12439	09	Деоничарска главница, 600 деоница á 100 К — — —		60000	—
Менице — — — — —	361371	—	Резерв. фонд редовни	13006.—		
Папири од вредности — —	340	—	Резервни фонд куће нашег завода — —	6525·—	19531	—
Кућа нашег завода — — —	5927	60	Улози на штедионичке књижице — —	98798·—		
			Улози стални недељни	26468.84	125266	84
					163758	96
			Реесконт — — — — —			
			Неподигнута дивиденда — —		50	—
			Предлог управе и надзорног одбора за поделу чистог добитка у години 1902.:			
			Резевном фонду — —	4828 39		
			Тантијема управи —	642·50		
			Дивиденда на 600 деоница á 10 К — —	6000·—	11470	89
	380077	69			380078	69

РАЧУН ГУБИТКА и ДОБИТКА.

РАСХОД.	круна	пот.	ПРИХОД.	круна	пот.
Камата на улог — — — —	7331	89	Камате и пристојбе — — —	35231	44
Реесконт камата — — —	7693	03	Разни приходи — — — —	160	57
Пореза — — — — — —	1777	65			
Пореза на камату на улог —	733	22			
Тантијема управи — — —	1010	70			
Плате — — — — — —	3280	—			
Трошкови — — — — —	2094	63			
Чист добитак за год. 1902. —	11470	89			
	35392	01		35392	01

ГОРЊИ КОВИЉ, 31 децембра 1902.

Коста Веселиновић с. р. книговођа. **Живко пл. Бајазетов** с. р. управитељ. **Живан Каћански** с. р. благајник.

Са главним и споредним књигама сравњено и у реду нађено.

ГОРЊИ КОВИЉ, 10. јануара 1903.

Светозар Гавриловић с. р. **Јован Ћирић** с р. **Аца Стојнов** с р.

56 1—1 ЧЛАНОВИ НАДЗОРНОГ ОДБОРА.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.